

Hotinja vas in nižinska poselitev na zahodnem obrobju Panonske nižine v starejši železni dobi. Ureditev naselja in njegovo časovno mesto

Hotinja vas and lowland settlement on the western edges of the Pannonian plain in the Early Iron Age. The organization of the settlement and its chronological position

Teja GERBEC

Izvleček

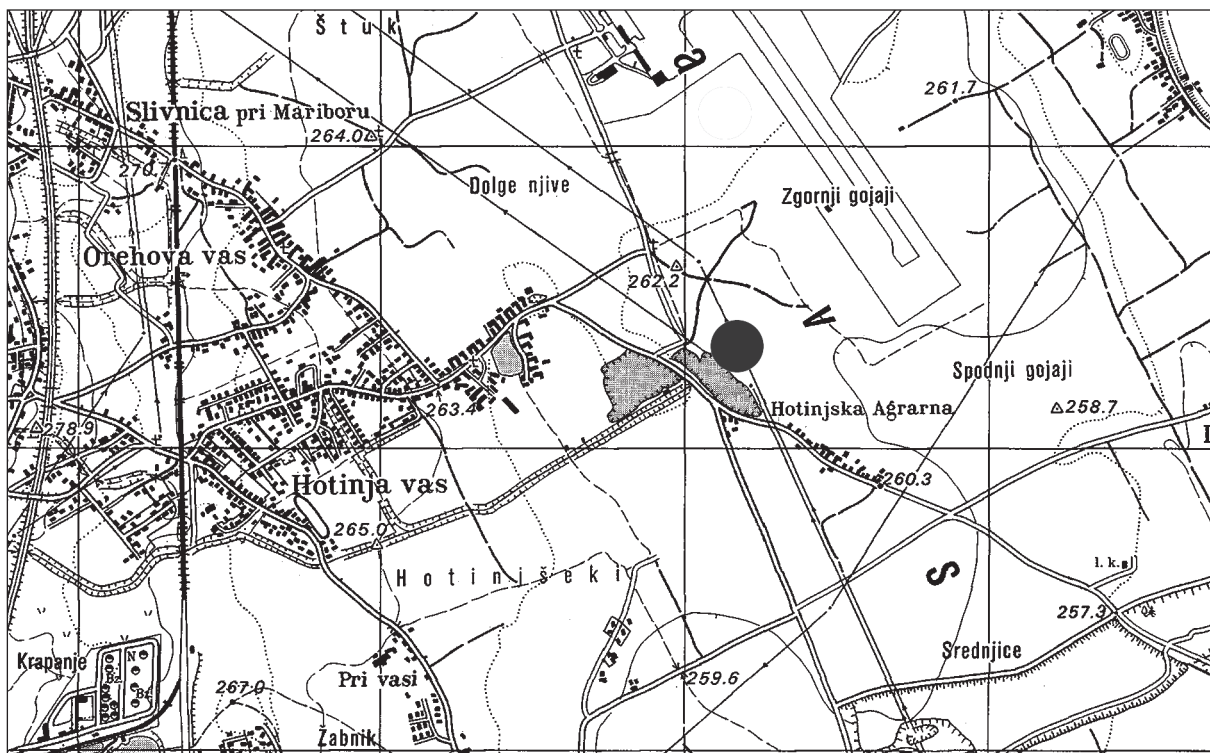
V prispevku so predstavljene glavne značilnosti nižinskega najdišča Hotinja vas na Dravskem polju iz starejše železne dobe, iz stopnje Ha C2–C2/D1. Najdišče je bilo odkrito v sklopu raziskav, ki so spremljale gradnjo slovenskega avtocestnega križa. Glavna pozornost je usmerjena na predstavitev odkritih stavbnih ostalin, naselbinskega tlorisa in pokazateljev njegove ureditve. Predstavljene so dejavnosti, ki so bile ugotovljene na podlagi najdb in naravoslovnih analiz. Naselje je bilo domnevno kratkotrajno in je časovno opredeljeno na podlagi študije najdb, statistične analize radiokarbonskih datacij in značilnosti stratigrafske sekvence. Prikazana sta značaj naselja in primerljivost z drugimi, predvsem ruralnimi železnodobnimi nižinskimi naselbinami v Panonski nižini.

Ključne besede: Panonska nižina, severovzhodna Slovenija, Hotinja vas, starejša železna doba, poselitev, nižinska naselja, zemljanke

Abstract

The article presents the main features of the lowland site of Hotinja vas in the edge of the Drava River plain from the Early Iron Age, the Ha C2–C2/D1 phase. The site was discovered during excavations that accompanied the construction of the Slovenian highway network. Main attention is focused on presenting the discovered dwelling remains, settlement plans, and indicators of its arrangement. Activities are also presented that were recognized on the basis of finds and scientific analyses that were undertaken. The settlement was, as expected, short-lived and was classified chronologically on the basis of study of the finds, statistical analysis of the radiocarbon dates, and the characteristics of the stratigraphic sequence. The significance of the settlement and analogies with other, mostly rural, Iron Age lowland settlements in the Pannonian plain are emphasized.

Keywords: Pannonian plain, northeastern Slovenia, Hotinja vas, Early Iron Age, inhabitation, lowland settlements, pit-dwellings

Sl. 1: Lega najdišča Hotinja vas.

Fig. 1: The position of the site of Hotinja vas.
(Vir / Source: GURS© 1999, DTK25: Pragersko)

Arheološko najdišče Hotinja vas je bilo odkrito med raziskavami, ki so spremljale gradnjo avtocestnega odseka Slivnica–Draženci leta 2006, arheološko izkopavanje pa je bilo opravljeno v letu 2007.¹ Na tem mestu objavljamo sežet pregled rezultatov raziskave in izsledkov analiz s poudarkom na ureditvi naselja in ugotovljenih dejavnostih, ki so se v naselbini odvijale, ter na dataciji najdišča.

Hotinja vas leži na severozahodnem robu Dravskega polja. Ostaline naselja iz starejše železne dobe so bile odkrite na ledini Spodnji Gojaji, na območju travnikov in njiv vzhodno ob Hotinji vasi (sl. 1). Izkopavanja so zajela 50 × 300 m velik prostor, pri čemer obseg železnodobnega naselja ni bil ugotovljen. Stratigrafija najdišča je bila preprosta, pod ornico sta bili že na globini 0,2–0,35 m plasti proda in peščenega melja, v kateri so bili vkopani naselbinski ostanki. Hodna površina naselja ni bila

ohranjena. Ob najdbah iz starejše železne dobe je bilo zanemarljivo malo najdb iz mlajše železne dobe in še mlajših arheoloških obdobij,² ki so verjetno v starejše plasti prišle z oranjem.

TLORIS NASELJA IN ZNAČILNOSTI STAVBNIH OSTALIN

Železnodobno naselje Hotinja vas se kaže z dvema raziskanima gruĉama objektov, ki sta narazen približno 150 m (sl. 3A,B), predvsem je izrazita gruĉa na južnem delu izkopnega polja. Med naselbinskimi ostalinami je bilo 14 zemljank ter več kot 60 jam in jarkov, štiri kurišĉa ter štiri obmoĉja zgotovitve keramike in kamenja (sl. 3).

Jame zemljank so bile v tlorisu pretežno kvadratne oblike z zaobljenimi vogali in površino 4,5–18 m², njihova ohranjena globina je 0,36–0,80 m (sl. 2). Oblike sten in dna jam so nekoliko variirale, skupna pa jim je dokaj enotna usmeritev severovzhod–jugozahod. Zapolnjene so bile z eno ali več plastmi, ki so vsebovale najdbe, teh je bilo najveĉ v zgornji

¹ Strmĉnik Guliĉ, Ravnik, Kajzer Cafnik 2007, 72–73; Gerbec 2015 (opredelitev najdb in časovna opredelitev najdišĉa, kataloga stratigrafskih enot in najdb, naravoslovne analize); Gerbec 2019 (celostna študija niŹinskega naselja Hotinja vas in njegova vpetost v dogajanje na robu Panonske niŹine, v pripravi).

² Gerbec 2015, G67 in G350.

Sl. 2: Hotinja vas. Zemljanka 1 v južnem delu izkopnega polja (prim. sl. 3B).

Fig. 2: Hotinja vas. Pit-dwelling 1 in the south part of the excavation area (cf. Fig. 3B).

plasti. Ohranjene ostaline le deloma nakazujejo ureditev notranjosti zemljank in omogočajo predstavo o njihovi nadzemni oz. strešni konstrukciji. V treh zemljankah (Z4, Z7, Z11; sl. 3B) so bile odkrite po ena jama za stojko, ki v premeru niso bile večje od 30 cm. Tik ob zemljankah so bile še druge jame, ki so bile verjetno del objekta. V eni zemljanki (Z7; sl. 3B) so bila tla izdelana iz zbitega proda, v štirih zemljankah domnevamo, da je bil lesen pod (Z1, Z4, Z5, Z11; sl. 3B). Morda se je v zemljanki 1 ohranil vhodni del z delom stopnic. Najdbe kosov ometa nakazujejo način izdelave sten. Nekaj kosov ima eno stranico ravno, to je bilo vidno lice stenskega ometa, nekaj pa jih kaže odtise brun premera 10 cm ali manj. Na posameznih kosih ometa iz zemljanke 6 in iz nadstrešene jame 15 je bil ohranjen bel premaz. Jasni ostanke ognjišč so bili odkriti v dveh zemljankah (Z14; sl. 3A in Z6; sl. 3B). V zemljanki 6 je bilo ognjišče v tlorisu polkrožne oz. podkvaste oblike iz prežgane gline, prodnikov in drugih kamnov, veliko približno $1,4 \times 1,2$ m in je obsegalo skoraj celotno dno jame zemljanke. Na odprti strani ognjišča je bila manjša poglobitev premera približno 0,5 m. Glede na velikost tlorisa, posamezne stavbne elemente in karakteristične najdbe domnevamo, da je bila večina zemljank namenjenih bivanju, zemljanka 6 z večjim ognjiščem je morda predstavljala osrednji prostor v južni gruči objektov, možno je tudi, da je bila v skupni rabi in je imela posebno namembnost.

Ostale odkrite jame smo v okviru raziskave razdelili po obliki, ta razdelitev je pokazala tudi razliko v njihovi legi znotraj naselbinskega tlorisa in v vsebnosti najdb ter je bržkone povezana z njihovo različno namembnostjo. Praviloma so bile

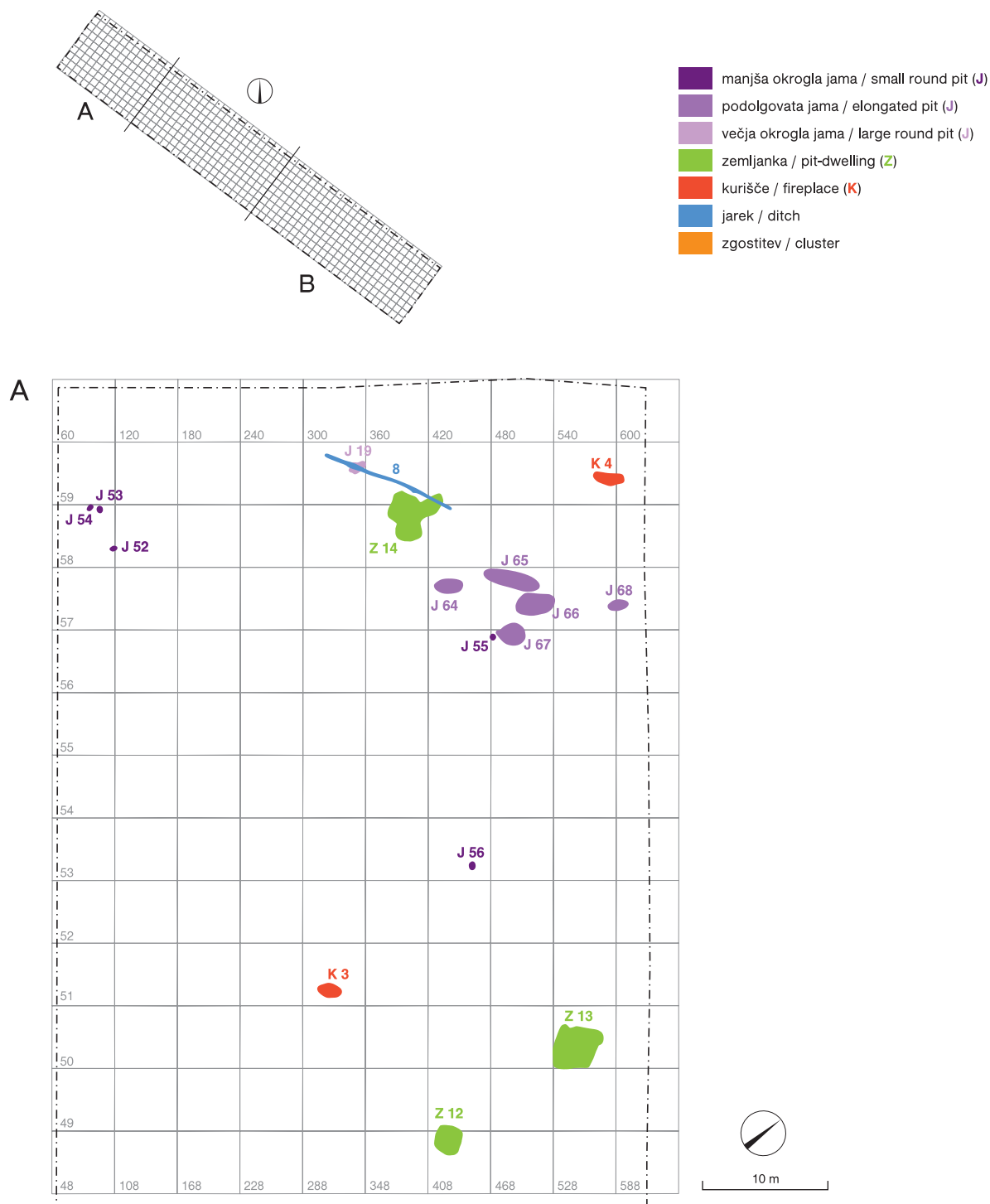
v jamah okroglega tlorisa in premera več kot 1 m najdbe, ki spominjajo na hišni inventar (posodje, ognjiščne koze, tkalske uteži in predilna vretenca, kamni s sledovi rabe) in so vsaj nazadnje morda služile za odpad. Nekatere so lahko bile prej jame za shrambo ali pa so ostaline drugih dejavnosti. Vsaj za eno od teh jam smo pokazali, da je bila lahko nadstrešena. Več kot 30 jam je bilo v tlorisu ravno tako okrogle oblike in v premeru manjših od 1 m, večina je merila od 0,3 do 0,6 m. Med njimi so jame za stojke, shrambene jame, ki smo jih opredelili na podlagi vsebnosti večjih posod (loncev ali pitosa), ali jame, ki so ostaline katere od drugih dejavnosti. V podolgovatih ovalnih jamah (J57–63; sl. 3B in J64–68; sl. 3A), ki so bile daljše od 1,5 m in so imele praviloma enako usmeritev kot zemljanke, ni bilo povednejših najdb, v štirih je bilo nekaj odlomkov keramike, v dveh je bil ožgan kamen, v nekaterih kosi prežgane gline in drobci oglja. Njihova drugačna lega od prej opisanih jam okroglega tlorisa, tj. ob zunanjem robu zemljank, kaže, da je bila drugačna tudi njihova namembnost. Domnevali smo, da so to ostaline katere od dejavnosti, ki se je odvijala v naselju (npr. strojenje kože), ali pa so jih uporabljali za hrambo hrane, ki je ni bilo treba hraniti v posodah.

V naselju so bila odkrita štiri kurišča (K1, K2; sl. 3B in K3, K4; sl. 3A) na zaplati ilovice. Glede na debelino prežgane ilovnate plasti smo domnevali, da so vsaj na nekaterih kurili dalj časa.

Za osem odkritih jarkov ni gotovo, ali so del naselja. Vsaj dva jarka (3; sl. 3B in 8; sl. 3A), ki sekata nekatere druge stavbne ostaline, kažeta, da sta od njih mlajša. Usmerjeni so bili približno enako kot zemljanke in ovalne podolgovate jame, najbolj je od te smeri odstopal jarek 3 (sl. 3B), ki je bil globlji od ostalih in je bil zapolnjen z drugačno plastjo ter je presekal več manjših jam. V jarkih so bili odkriti redki kosi keramike in kamnite najdbe.

V gruči objektov na južnem delu izkopnega polja (sl. 3B) je bilo odkritih tudi pet območij t. i. zgostitev keramike, prežgane gline in kamenja (lomljenci in prodniki), obsega do okrog enega m^2 . V nekaterih zgostitvah so bile vidne brazde oranja. Odlomki keramike so bili sestavljivi, pripadali so različnim posodam. Za te zgostitve smo (tudi na podlagi primerjav z drugih najdišč) domnevali, da gre za ostaline nekega objekta, uničenega z modernimi posegi, morda plitveje vkopane zemljanke ali celo nadzemne stavbe.

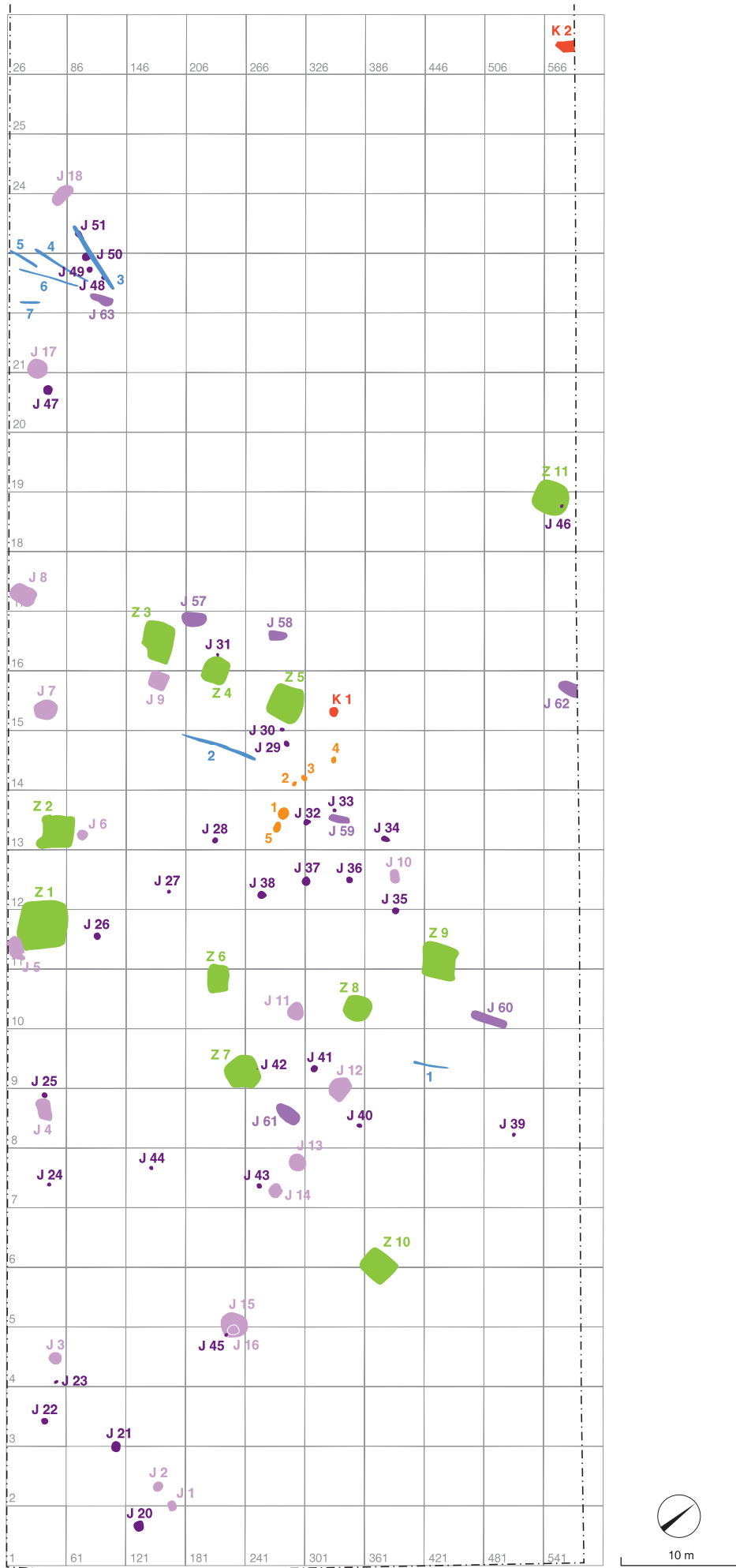
Da gre na najdišču v Hotinji vasi za urejeno naselje, kažeta predvsem usmeritev stavbnih in drugih vkopanih elementov ter vzorec njihove

Sl. 3: Hotinja vas. Tloris izkopnega polja z vrisanimi objekti. **A** – izsek severnega dela; **B** – izsek južnega dela (po: Gerbec 2015, sl. 14a,b).

Fig. 2: Hotinja vas. The plan of the excavation area and dwelling remains. **A** – the north section; **B** – the south section (from: Gerbec 2015, Fig. 14a,b)

B

razvrstitve. V južni gruči je bil v tlorisu jasen predvsem njen severni rob, kjer so bile zadnje jame razporejene skoraj v vrsti, podobno je bilo na vzhodnem robu, od tega je odstopala le ena zemljanka. Raziskan sklop meri približno 60 × 40 m oz. 60 × 60 m, če štejemo še dobrih 10 m oddaljene jame okroglega tlorisa v južnem vogalu izkopnega polja (J1–3, J21–23; *sl. 3B*). Zemljanke in drugi vkopani elementi so bili razporejeni okrog razmeroma praznega prostora, velikega približno 25 × 25 m. Na sredi je bila zemljanka 6 z ognjiščem. Ob verjetno večinoma bivalnih zemljankah so bili pomožni objekti, shrambene, odpadne in druge jame, na jugu je bila oddaljena skupina domnevnih shrambnih jam. Podolgovate ovalne jame so bile ob zunanjem robu zemljank. Na vmesnem prostoru so bile posamezne stojke ter zgostitve keramike in kamenja, ki morda nakazujejo obstoj nadzemnih stavb. Približno 150 m proti severu je ležala druga gruča objektov (*sl. 3A*), ki pa ne kaže enake zgoščenosti. Sestavljajo jo tri zemljanke, skupina petih podolgovatih ovalnih jam, pet manjših okroglih jam in kurišče. Zemljanke so bile v medsebojni razdalji 10 oz. 40 m. Več kot 20 m južno so bile jame okroglega tlorisa, domnevno za shrambo.

NAJDBE IN IZSLEDKI ANALIZ – NASELBINSKE DEJAVNOSTI IN DATACIJA NAJDIŠČA

Med odkritimi najdbami izrazito prevladuje keramika (*sl. 4*). Večina pripada posodam in manj kot 10 % drugim keramičnim predmetom. Med lončenino je bilo raznoliko t. i. kuhinjsko in shrambno posodje, med katerim so zastopane oblike pitosov,³ ki jih poznamo tako iz grobov kot tudi bližnjih naselbin, ter lonci in skodele oz. skodele (*sl. 4: 1–6*). Le manjši delež posodja je okrašen. Med posodjem so bili še pokrovi in številne pekve (*sl. 4: 7*), odlomki cedil⁴ in tudi dve miniaturni posodi.⁵ Zastopani so bili še piraunosi (*sl. 4: 10*), ognjiščne koze,⁶ redki svitki in uteži za tkanje ter predenje (*sl. 4: 8,9*). Tipokronološka študija najdb je pokazala, da gre predvsem za oblike posod, ki so daljšega trajanja in široko razprostranjene, pri iskanju primerjav smo se tako omejili na bližnjo okolico oz. predvsem na Štajersko, največ primerjav

je prav z bližnje Poštele (*sl. 5*; gl. Gerbec 2019). Značilne so oblike stopnje Ha C oz. predvsem Ha C2, z najmlajšimi kosi, datiranimi na prehod v stopnjo Ha D1.⁷ Med kovinskimi najdbami je bronasta čolničasta fibula šmarješkega tipa,⁸ ki je bila razširjena na prostoru dolenske halštatske skupine, na Štajerskem in v Prekmurju, do srednjega Podonavja, vse do Moravske in je značilna za stopnjo Ha C2.⁹ Odkrita sta bila še dva železna noža,¹⁰ nekaj koščkov žlindre s skupno maso 152 g, neopredeljiv odlomek iz zelo temno modrega, skoraj črnega stekla¹¹ ter 56 kamnov s sledovi rabe.

Na gradivu je bilo opravljenih več različnih naravoslovnih analiz, ki so veliko pripomogle k razumevanju in interpretaciji naselja. Na podlagi teh rezultatov in naše študije najdb smo ugotovili nekaj dejavnosti, ki so se odvijale v naselju.

Analizirana sta bila vzorca žlindre, ki izvirata iz zemljanke 3 in jame 15. Izkazalo se je, da gre najverjetneje za ostanek prečiščevanja železa in izdelave predmetov ter da bi lahko šlo za kovaško žlindro.¹² To ter še nekaj sicer redkih pokazateljev kaže na kovaško dejavnost v naselbini.

Opravljen je bila petrografska analiza kamnitih najdb. Vse imajo sledove rabe, med njimi je bilo tudi četvero žrmelj iz zemljanke 3 ter jam 8 in 15. So iz kamnin, ki jih najdemo na Pohorju, izjema so najdbe iz tufa.¹³ Namembnost teh najdb je težko ugotoviti, nekatere so bile v rabi pri pripravi hrane, na ognjiščih in ob njih, druge morda pri katerih od drugih opravil v naselbini, npr. kovaštvu, ali pri brušenju, kot drobilci, gladilci različnih namembnosti idr.

Analizirani so bili tudi vzorci oglja iz zemljank 1, 5, 7, 9, 12 in 13 ter flotirani vzorci sedimentov iz zemljank 1–3, 6, 10, 14 in jam 5, 18, 56, v katerih so bili oglje in semena. Večina oglja je pripadala hrastu (*Quercus*) in bukvi (*Fagus*), domnevno gre predvsem za zoglenel les, iz katerega so bili objekti. Iz preostalih vrst lesa so bili morda manj pomembni gradbeni elementi in inventar ali pa izvirajo z ognjišč. Nezoglenela semena so zanesljivo recentna, pooglenela pa z večjo gotovostjo pripišemo naselbini. Od žit sta bila ugotovljena proso (*Panicum milliaceum*) in ječmen (*Horde-*

⁷ Gerbec 2015: 21–22, 177; Gerbec 2019.

⁸ Gerbec 2015: G203.

⁹ Teržan 1990, 43, karta 16; prim. Jerin 2001, 6–7.

¹⁰ Gerbec 2015: 16, 18, G362.

¹¹ Ibid: 204.

¹² Gutman 2015, 167–171.

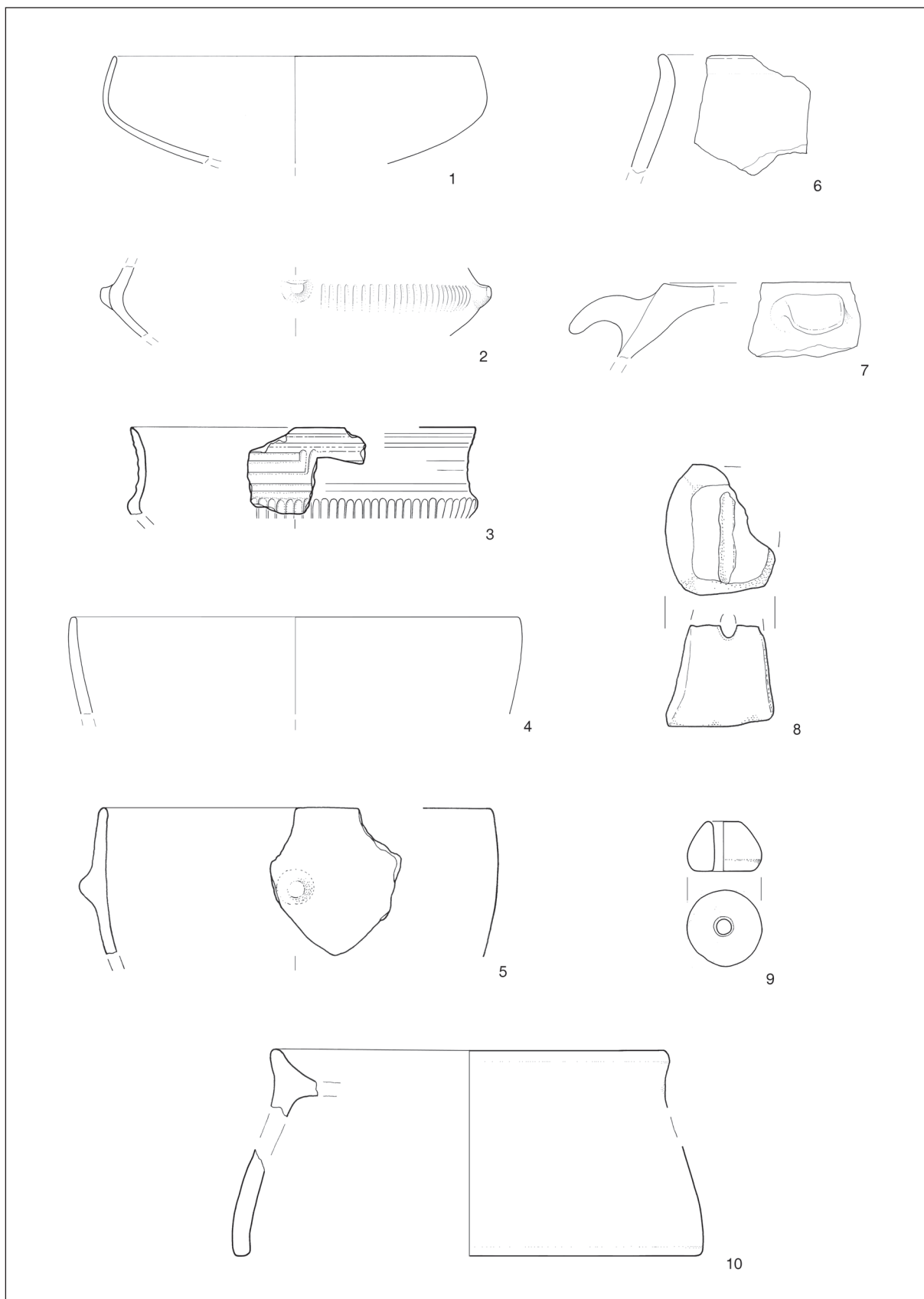
¹³ Zupančič 2015, 164–165.

³ Gerbec 2019, sl. 8: P1,P2.

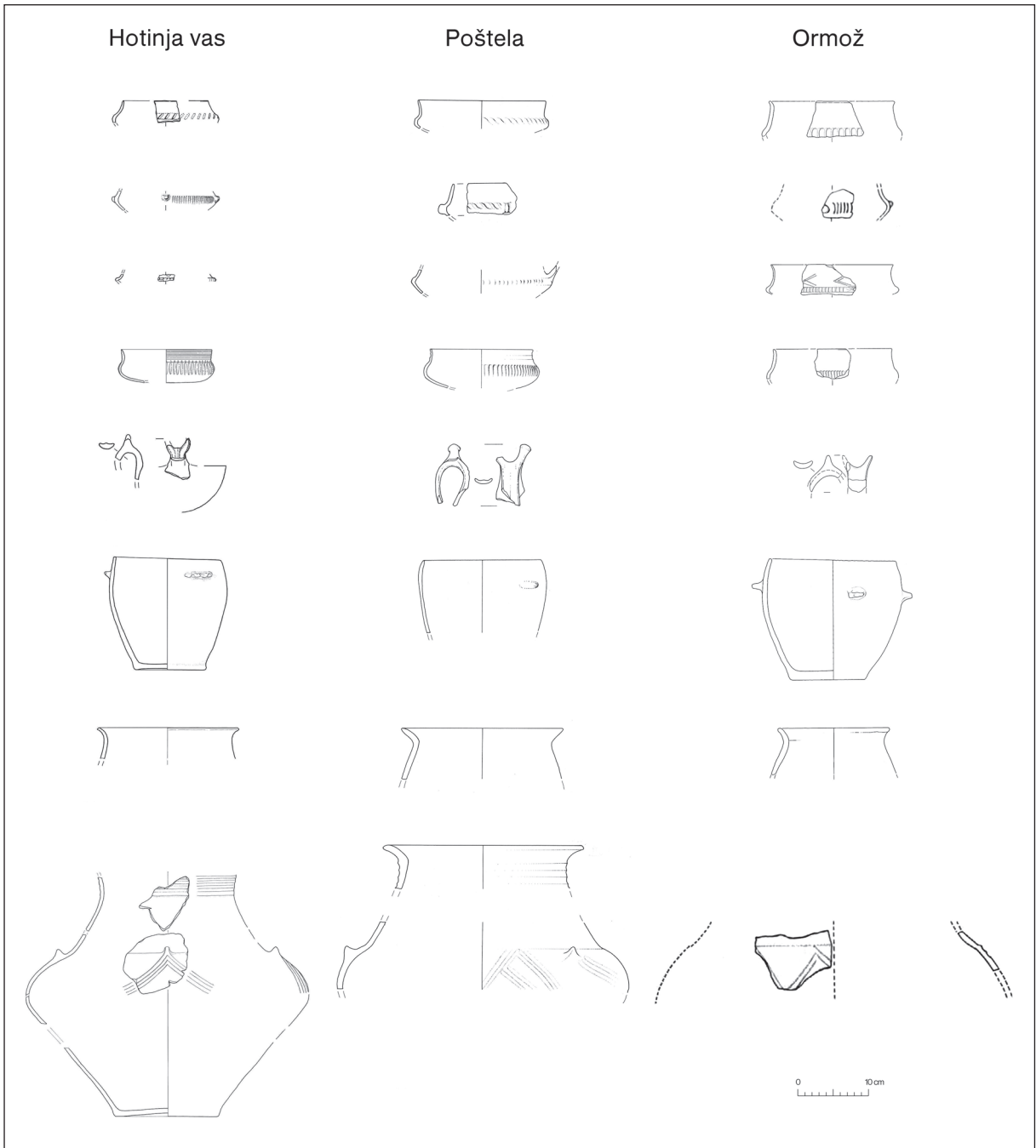
⁴ Gerbec 2015: G373, G374, G395.

⁵ Ibid: G7, G409.

⁶ Ibid: G201, G202, G335, G347, G360, G375, G410.

Sl. 4: Hotinja vas. Izbor keramičnih najdb iz zemljanke 1 (po Gerbec 2015). M. = 1:3.
 Fig. 4: Hotinja vas. A selection of ceramic finds from pit-dwelling 1 (from Gerbec 2015). Scale = 1:3.

Sl. 5: Izbor značilnih keramičnih tipov.

Fig. 5: A selection of characteristic ceramic finds.

Hotinja vas (Gerbec 2015); Poštela (Teržan 1991); Ormož (Lamut 1988–1989; Dular, Tomanič Jevremov 2010)

um vulgare), od stročnic leča (*Lens culinaris*), od plodov lešnik (*Corylus avellana*). Nekaj manjših fragmentov, morda koščic plodov, je bilo nedoločljivih.¹⁴ Te najdbe ne dajejo le delnega vpogleda v

tedanjo prehrano, ampak so tudi posredni dokaz za poljedelstvo.

Na podlagi keramičnih najdb uteži (sl. 4: 8,9) domnevamo, da se je v naselju odvijalo tudi predenje in tkanje.

¹⁴ Culiberg 2015, 166–167.

S kartiranjem posameznih tipov najdb znotraj naselbinskega tlorisa smo skušali odgovoriti na vprašanje, ali so predmeti ostali *in situ*. To jasno kažejo vzorci (kombinacije) najdb v zemljankah in drugih jamah. Omenimo piramidalne uteži ter vretenca, ki se praviloma ne pojavljajo skupaj. To navaja k misli, da sta tkanje in predenje potekali ločeno. Kot kažejo najdbe tkalskih hiš,¹⁵ je tkanje potekalo v stavbah, tudi zemljankah. Predli pa so lahko tudi na prostem in morda zato vretenca najdemo tudi zunaj objektov.

Na devetih vzorcih oglja so bile opravljene radiokarbonske analize.¹⁶ Za kalibracijo in nadaljnjo analizo rezultatov¹⁷ smo uporabili program OxCal, različica 4.2.¹⁸ s krivuljo IntCal13.¹⁹ Zaradi pomanjkanja stratigrafske sekvence na najdišču in dejstva, da kalibrirane radiokarbonske datacije padejo na t. i. halštatski plato, so bile naše možnosti razlage radiokarbonskih datacij iz Hotinje vasi omejene. Kljub temu smo se odločili za Bayesov pristop.²⁰ Pri tej statistični analizi smo datacije združili v eno zamejeno fazo, ki predstavlja obdobje obstoja naselbine. Upoštevajoč še parameter "span" pa rezultati analize kažejo, da je naselbina trajala 0 do 115 let (68,2 % verjetnosti) oz. 0 do 220 let (95,4 % verjetnosti), vendar je verjetnejše precej kratko trajanje naselbine, saj distribucija verjetnosti narašča od višjih k nižjim vrednostim.

Kratkotrajnost naselja smo pokazali tudi z značilnostmi stratigrafije na najdišču (mlajši vkopi praviloma ne sekajo starejših, pri stavbah ni zaslediti popravkov), o tem pa govorijo tudi druga dejstva, kot sta relativno malo najdb, med katerimi so le redki kovinski predmeti, ter tip stavb, ki je značilen tudi za občasno naselitev oz. kratkotrajno bivanje. Natančno datacijo najdišča omogočajo predvsem najdbe krajšega trajanja, kot so šmarješka fibula in nekatere vrste keramike, predvsem okrašene sklede oz. skodele (*sl.* 5). Naselje na podlagi predstavljenih dejstev datiramo v stopnjo Štajerska III(b) oz. Ha C2–C2/D1, tj. v 7. st. pr. n. št. oziroma predvsem v drugo polovico 7. st. pr. n. št.

¹⁵ Npr. Teržan 1996, 507–514.

¹⁶ Gerbec 2014; Gerbec 2015, 172–175.

¹⁷ Za pomoč pri računalniški obdelavi podatkov se zahvaljujem Marku Sraki.

¹⁸ Bronk Ramsey 2009.

¹⁹ Reimer et al. 2013.

²⁰ Buck, Millard 2004; Bayliss 2007; Bronk Ramsey 2009; Bayliss 2009.

HOTINJA VAS V KONTEKSTU NIŽINSKE POSELITVE NA OBROBJU PANONSKE NIŽINE

V starejši železni dobi so bili v Podravju oz. v severovzhodni Sloveniji v rabi različni načini gradnje. Zemljanke so bile odkrite še na drugih starejšezheleznodobnih najdiščih, na Kotarah – Bazi²¹ in na Novi tabli pri Murski Soboti,²² verjetno v Hajndlu pri Ormožu²³ ter domnevno na slabše ohranjenem najdišču Pri Muri pri Lendavi.²⁴

Zemljanke so gradili na širokem območju, in sicer od prazgodovine do srednjega veka oz. do 20. stoletja.²⁵ V starejši železni dobi so bile zemljanke predvsem na ravninskem ter gričevnatem prostoru in – kot kažejo primeri z območja od Moravske do južnega Podonavja – niso bile vezane le na nižinska naselja, temveč zaradi načina gradnje predvsem na tip oz. teksturo tal (npr. melj). Za tlorise zemljank z najdišča Hotinja vas najdemo primerjave v naseljih iz starejše železne dobe, pa tudi iz mlajših obdobj.²⁶

Iz Hotinje vasi imamo sicer le skromne dokaze za obstoj nadzemnih stavb, na obravnavanem območju pa je pogosto tudi, da so v naselju stavbe grajene različno. Nadzemni objekti so bili lahko večje stavbe ob manjših, pomožnih zemljankah, lahko pa je bilo obrnjeno, da so s stojkami grajeni objekti predstavljal pomožne prostore ob zemljankah.

Hotinji vasi podobnih nižinskih naselij iz starejše železne dobe, pa tudi iz mladohalštatskega in latenskega obdobja smo največ primerjav našli na širšem območju rek Drave (od slovenskega Podravja do Vojvodine) in Mure ter Donave, predvsem na ravninskem območju med današnjo Moravsko, Spodnjo Avstrijo in Gradiščansko, deloma tudi

²¹ Kerman 2011, 28–31.

²² Guštin, Tiefengraber 2001, 112; Guštin et al. 2017; tu so bile tudi zemljanke iz žarnogrobišnega obdobja (Tiefengraber 2001, 81, sl. 2).

²³ Kovač 2004 (objekt 5); Magdič 2006 (objekt 7); Mele 2009 (SE 593 in morda tudi jami SE 1209 ter SE 1327).

²⁴ Sankovič 2011, 43.

²⁵ Opravljene so bile predvsem obsežne študije zemljank iz mlajše železne dobe in (zgodnjega) srednjega veka. Pri teh so bili upoštevani arheološki, etnološki, zgodovinski, slikovni in pisni viri pa tudi izsledki, ki jih je dala eksperimentalna arheologija. Gl. predvsem: Donat 1980; Chapelot, Fossier 1985; Zimmermann 1992; 1998; Šalkovský 2001; 2002; 2007. Prim. še Andraschko 1995; Sabján 1999, 131–176; Sabján 2002, 320–332.

²⁶ Za srednjeveške zemljanke je tipološko razdelitev opravil Šalkovský (2001, 16–56).

Save. To so naselja v ravnini oz. gričevnatem svetu s primerljivo gradnjo stavb ter podobno organiziranostjo prostora in gospodarskimi dejavnostmi. Nekatera so bila poseljena dalj časa ali v več obdobjih. Kot bivalne stavbe na tem prostoru najdemo tako grajene s stojkami kot zemljanke. Obravnavano območje je pretočno v smeri sever-jug in je prostor vplivov in stikov vzdolž jantarne ceste ter vzdolž Donave proti vzhodu oz. jugu.

Na tem mestu naj na kratko omenimo nekaj naselij primerljivega značaja, organizacije ali stvarstva. Več raziskanih nižinskih naselij poznamo s Spodnjega Avstrijskega, pa tudi Gradiščanskega (Unterparschenbrunn,²⁷ Horn,²⁸ Göttlesbrunn,²⁹ Inzersdorf – Walpersdorf,³⁰ pa tudi Stillfried³¹ in Wien – Oberlaa,³² Michelstetten,³³ Großmugl³⁴ idr.). Zelo podobno ureditev kot Hotinja vas ima Göttlesbrunn, kjer sta bili raziskani dve verjetno sočasni gruči stavb, datirani v čas stopenj Ha C1–D1. Kaže, da sta tu živeli dve gospodinjstvi oz. skupnosti, ki sta si delili osrednji del za shrambo in pripravo hrane.³⁵ Na območju južne Moravske, v okolici Brna in Znojma, so zemljanke prevladujoč tip bivalnih stavb, posebno v t. i. ruralnih naselbinah. Omenimo le boljše raziskano naselje Těšetice (Ha C2–D1), ki kaže nekatere podobne elemente ureditve kot Hotinja vas. Približno 100 m severno od naselja je bilo odkrito tudi njegovo grobišče.³⁶ Na prostoru današnje jugovzhodne Slovaške, na območju Bratislave z okolico, so v stopnji Ha C zrasla nižinska naselja, k čemur naj bi pripomogli predvsem ugodna geografska lega ter jantarna pot.³⁷ Več tovrstnih naselij je bilo raziskanih tudi v ravnini ob Malih Karpatih, npr. Sered', Križovany nad Dudváhom, Ratkovce, Bučany, Hoste. Nižinska naselja, tako z nadzemnimi objekti kot zemljankami, pa omenimo še z lokacij Pusté Úľany, Janíky – Dolné Janíky in

Nové Košariská.³⁸ Posamezne zemljanke so bile odkrite na delno raziskanih madžarskih naselbinah, omenimo Fehérvársurgó iz stopnje Ha C2³⁹ ter Pilismarót⁴⁰ in Vát – Bodon tabla⁴¹ iz stopnje Ha C2–D1. Naselja podobnega značaja in tudi z zemljankami so znana iz starejše železne dobe v hrvaškem Podravju,⁴² kot so Zbelava – Pod Lipom, Sigetec – Loke, Ludbreg,⁴³ Vitovitica – Đurađ Istok in Kiškorija sjever,⁴⁴ Šarnjak – Šamovec,⁴⁵ Torčec – Međuriče,⁴⁶ Goričan,⁴⁷ Farkašič P,⁴⁸ Delovi – Grede I in Poljane I.⁴⁹ Posamezne primerljive naselbinske elemente smo zasledili tudi na območju hrvaškega Posavja vse do Vojvodine.

SKLEP

Na obravnavanem prostoru, primernem za poljedelstvo in živinorejo, se je nižinska poselitev razmahnila v stopnji Ha C oz. Ha C2. V tem času je obstajalo oz. na novo nastalo več nižinskih naselij, ki so imela primerljivo notranjo ureditev kot Hotinja vas (npr. Göttlesbrunn in Těšetice).⁵⁰ V teh naseljih so zemljanke (ob stavbah, grajenih s stojkami) pogost tip bivališč, ob njih so bili še drugi naselbinski elementi, različne jame, jarki, kurišča idr. V nekaterih je zaslediti podobno organiziranost stavb v gruče kot okrog osrednjega, razmeroma praznega prostora, enotno usmerjenost stavb, jame za shrambo na robu bivalnega prostora idr. V več primerih so te poselitvene točke opredeljene kot ruralna naselja s posameznimi kmetijami, glede na odkrite najdbe pa so imele podobno gospodarsko dejavnost in vsaj deloma samozadostno obrt (kovaštvo, predenje, tkanje idr.). Ob nekaterih naselbinah so bila odkrita grobišča. Pojav nižinskih naselij ob večjih, strukturiranih, zavarovanih naseljih oz.

³⁸ Belanová, Čambal, Stegmann-Rajtár 2007, 423 (s tam navedeno literaturo); König 2003, 93–118 (Pusté Úľany); Müller 2012 (Sered', Ratkovce) idr.

³⁹ Béla 1993, 191–197.

⁴⁰ Wollák 1979, 56–58.

⁴¹ Molnar, Farkas 2011, 43–66.

⁴² Tematika je v doktorskem delu obravnaval Saša Kovačević (2009b).

⁴³ Kovačević 2007 s tam navedeno literaturo.

⁴⁴ Kovačević 2010.

⁴⁵ Šimek 1989, 26; Bekić, Percan 2006, 143–144.

⁴⁶ Kovačević 2009a.

⁴⁷ Tomičić 1985 s starejšo literaturo.

⁴⁸ Marković 1982.

⁴⁹ Marković 1984.

⁵⁰ Prim. Felgenhauer 1956, 16–180; Langenecker 1996, 221–234; Griehl 2004, 127–128; Preinfalk 2012.

²⁷ Lauer mann 1994, 127–217; Lauer mann 1996a, 222, Abb. 2–6; Lauer mann 1997b, 153–157.

²⁸ Griehl 1996, 95–114; Griehl 1997.

²⁹ Griehl 2004; Müller 2009, 217–220.

³⁰ Rams l 1998, 9–16, 44–53.

³¹ Hellersch mid 2006, 9–23, 97–103.

³² Rans edler 2006, 9–37, 234.

³³ Lauer mann 1996a; 1996b; 1996c; 1997a; Preinfalk 2012.

³⁴ Lauer mann 1994, 149–151; Bachner, Lantschner 1994, 253–265; Bachner, Lantschner, Urbanek 1994, 422.

³⁵ Griehl 2004; Müller 2009, 217–220.

³⁶ Podborský 1965a; Podborský 1970, 20–21; Golec 2003, 18–20, 147.

³⁷ Studen iková 1984, 68.

gradiščih je lahko hkrati odsev razslojene družbe ali morda drugih kulturnih ali etničnih skupnosti (prim. naselje Nové Košariská⁵¹).

Hotinja vas je imela verjetno podobno vlogo, kot so jo imela ostala nižinska naselja na omenjenem prostoru. Bila je ruralno, deloma samooskrbno in

verjetno kmetijsko usmerjeno naselje, ki je nastalo v zaledju gradišča in regijskega centra na Pošteli. Na tem širokem prostoru, poseljenem z različnimi kulturami, ob primerljivem vzorcu poselitve, nižinskih naselij in bivalnih stavb najdemo primerjave tudi v materialni kulturi, tako noši kot keramiki.

⁵¹ Belanová, Čambal, Stegmann-Rajtár 2007, 419–434.

- ANDRASCHKO, F. 1995, *Studien zur funktionalen Deutung archäologischer Siedlungsbefunde in Rekonstruktion und Experiment*. – *Hamburger Beiträge zur Archäologie* 1.
- BACHNER, M., M. LANTSCHNER 1994, Rettungsgrabung in einer hallstattzeitlichen Siedlung in Großmugl, Flur-Todtenweg. – *Fundberichte aus Österreich* 33, 253–265.
- BACHNER, M., M. LANTSCHNER, M. URBANEK 1994, Großmugl. – *Fundberichte aus Österreich* 33, 422.
- BAYLISS, A. 2007, Bayesian buildings: An introduction for the numerically challenged. – *Vernacular architecture* 38, 76–87.
- BAYLISS, A. 2009, Rolling out revolution: Using radiocarbon dating in archaeology. – *Radiocarbon* 51/1, 123–147.
- BEKIĆ, T., T. PERCAN 2006, Šarnjak–Šamovec. – *Hrvatski arheološki godišnjak* 3/2006, 143–144.
- BÉLA, J. 1993, Early Iron Age (HC2) settlement centre at Fehérvárcsurgó. – V / In: J. Pavúk (ur. / ed.), *Actes du XIIIe Congrès International des Sciences Préhistoriques et Protohistoriques, Bratislava, 1–7 septembre 1991*, 191–197, Bratislava, Nitra.
- BELANOVÁ, T., R. ČAMBAL, S. STEGMANN-RAJTÁR 2007, Die Weberin von Nové Košariská – Die Webstuhl-befunde in der Siedlung von Nové Košariská im Vergleich mit ähnlichen Fundplätzen des östlichen Hallstattkulturreis. – V / In: M. Blečić et al. (ur. / eds.), *Scripta praehistorica in honorem Biba Teržan*, Situla 44, 419–434.
- BRONK RAMSLEY, C. 2009, Bayesian analysis of radiocarbon dates. – *Radiocarbon* 51/3, 337–360.
- BUCK, C. E., A. MILLARD (ur. / eds.) 2004, *Tools for Constructing Chronologies: Crossing Disciplinary Boundaries*. – London.
- CHAPELOT, J., R. FOSSIER 1985, *The Village & House in the Middle Ages*. – London.
- CULIBERG, M. 2015, Paleobotanične analize. – V / In: T. Gerbec, *Hotinja vas pri Mariboru*, Arheologija na avtocestah Slovenije 45, 166–167 [http://www.zvkds.si/files/uploads/files/publication/45_hotinja_vas_pri_mariboru.pdf].
- DONAT, P. 1980, Haus, Hof und Dorf in Mitteleuropa vom siebten bis zwölften Jahrhundert: Archäologische Beiträge zur Entwicklung und Struktur der bäuerlichen Siedlung. – *Schriften zur Ur- und Frühgeschichte* 33.
- DULAR, J., M. TOMANIČ JEVREMOV 2010, Ormož. *Utrjeno naselje iz pozne bronaste in starejše železne dobe / Ormož. Befestigte Siedlung aus der späten Bronze- und der älteren Eisenzeit*. – Opera Instituti Archaeologici Sloveniae 18.
- FELGENHAUER, F. 1956, Eine Siedlung der Hallstattkultur in Asparn a.d. Zaya, NÖ. – *Archaeologia Austriaca* 19/20, 163–180.
- GERBEC, T. 2014, Hotinja vas. – V / In: B. Teržan, M. Črešnar (ur. / eds.), *Absolutno datiranje bronaste in železne dobe na Slovenskem / Absolute dating of the Bronze and Iron Ages in Slovenia*. – Katalogi in monografije 40, 65–78.
- GERBEC, T. 2015, *Hotinja vas pri Mariboru*. – Arheologija na avtocestah Slovenije 45 [http://www.zvkds.si/files/uploads/files/publication/45_hotinja_vas_pri_mariboru.pdf].
- GERBEC, T. 2019, Hotinja vas. – V / In: B. Teržan, M. Črešnar, *Pohorsko Podravje pred tremi tisočletji. Tradicija in inovativnost v pozni bronasti in zgodnji železni dobi*, Katalogi in monografije (v pripravi / in preparation).
- GOLEC, M. 2003, *Těšetice-Kyjovice*. 6, *Horákovska kultura v těšetickém mikroregionu*. – Opera Universitatis Masarykianae Brunensis, Facultas Philosophica / Spisy Masarykovy univerzity v Brně, Filozofická fakulta 342.
- GRIEBL, M. 1996, Siedlungsobjekte der Hallstattkultur aus Horn, N.Ö. – V / In: E. Jerem, A. Lippert (ur. / eds.), *Die Osthallstattkultur. Akten des Internationalen Symposiums, Sopron, 10.–14. Mai 1994*, Archaeolingua 7, 95–114.
- GRIEBL, M. 1997, *Siedlungsobjekte der Hallstattkultur aus Horn (Niederösterreich). Notbergungen auf dem Gelände der Ziegelei Thalhammer und den benachbarten Flächen in den Jahren 1888/89 bis 1976*. – Mitteilungen der Prähistorischen Kommission 31.
- GRIEBL, M. 2004, *Die Siedlung der Hallstattkultur von Göttlesbrunn, Niederösterreich. Rettungsgrabungen im Zuge des Ostautobahnbaus (A4) im Jahre 1989*. – Mitteilungen der Prähistorischen Kommission 54.
- GUŠTIN, M., G. TIEFENGRABER 2001, Prazgodovinske najdbe z avtocestnega odseka Murska Sobota–Nova tabla (Vorgesichtliche Funde aus der Autobahnabschnitt bei Murska Sobota - Nova tabla). – *Arheološki vestnik* 52, 107–116.
- GUŠTIN et al. 2017 = GUŠTIN, M., G. TIEFENGRABER, D. PAVLOVIČ, M. ZORKO 2017, *Nova tabla pri Murski Soboti. Prazgodovina*. – Arheologija na avtocestah Slovenije 52/1 [<http://www.zvkds.si/sites/www.zvkds>].

- si/files/uploads/files/publication/nova_tabla_-_prazgodovina_web.pdf].
- GUTMAN, M. 2015, Analiza žlindre. – V / In: T. Gerbec, *Hotinja vas pri Mariboru*. – Arheologija na avtocestah Slovenije 45, 167–171 [http://www.zvkds.si/files/uploads/files/publication/45_hotinja_vas_pri_mariboru.pdf.pdf].
- HELLERSCHMID, I. 2006, *Die urnenfelder-/hallstattzeitliche Wallanlage von Stillfried an der March: Ergebnisse der Ausgrabungen 1969–1989 unter besonderer Berücksichtigung des Kulturwandels an der Epochengrenze Urnenfelder-/Hallstattkultur*. – Mitteilungen der Prähistorischen Kommission 63.
- JERIN, B. 2001, Čolničaste fibule v Sloveniji. – Diplomsko delo / MA thesis. Oddelek za arheologijo, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani (neobjavljeno / unpublished).
- KERMAN, B. 2011, *Kotare–Baza pri Murski Soboti I / II*. – Arheologija na avtocestah Slovenije 17 [http://www.zvkds.si/sites/www.zvkds.si/files/uploads/files/publication/kotare1.pdf].
- KÖNIG, T. 2003, Halštatský objekt z Pustých Úľan. – *Zborník Slovenského národného múzea* 97, *Archeológia* 13, 93–118.
- KOVAČ, O. 2004, *Hajndl pri Ormožu – prazgodovinska naselbina, območje 1 (sektorji 1–6, 17, 18, 24 in 25)*. – Diplomsko delo / MA thesis. Oddelek za arheologijo, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani (neobjavljeno / unpublished).
- KOVAČEVIĆ, S. 2007, Karakteristični nalazi kasnohalštatskog naselja u Zbelavi kod Varaždina / Characteristic Finds from the late Hallstatt Settlement at Zbelava near Varaždin and a Velem-type Fibula. – *Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu* 24, 89–112.
- KOVAČEVIĆ, S. 2009a, Torčec-Međuriče – prilog poznavanju materialne kulture halštatskih naselja u koprivničkoj Podravini / Torčec-Međuriče – a Contribution to the Understanding of the Material Culture of the Hallstatt Settlements in the Podravina Region around Koprivnica. – *Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu* 26, 45–78.
- KOVAČEVIĆ, S. 2009b, *Infrastruktura naselja starijega željeznog doba u Podravini*. – Doktorska disertacija / PHD thesis. Sveučilište u Zagrebu (neobjavljeno / unpublished).
- KOVAČEVIĆ, S. 2010, Prilog poznavanju naseljenosti virovitičke Podravine tijekom starijega željeznog doba / A contribution to understanding human settlement in the Virovitica Podravina during the Early iron Age. – *Opuscula archaeologica* 34, 37–114.
- LAMUT, B. 1988–1989, Kronološka skica prazgodovinske naselbine v Ormožu. – *Arheološki vestnik* 39–40, 235–247.
- LANGENECKER, U. 1996, Der Burgstall bei Eisenstadt – keine befestigte Höhensiedlung der Hallstattkultur. – V / In: E. Jerem, A. Lippert (ur. / eds.), *Die Osthallstattkultur. Akten des Internationalen Symposiums, Sopron, 10.–14. Mai 1994*, *Archaeolingua* 7, 221–234.
- LAUERMANN, E. 1994, Eine Siedlung der Hallstattkultur aus Unterparschenbrunn, Gemeinde Sierndorf, Niederösterreich. – *Archaeologia Austriaca* 78, 127–217.
- LAUERMANN, E. 1996a, Hausformen der Hallstattkultur im Weinviertel Niederösterreichs. – V / In: O. Urban (ur. / ed.), *Hausformen und Siedlungsstrukturen der Eisenzeit. Sitzung der Arbeitsgemeinschaft Eisenzeit des Deutschen Verbandes für Altertumsforschung am 19. Mai und 20. Mai 1997 in Wien*. – *Archaeologia Austriaca* 80, 220–224.
- LAUERMANN, E. 1996b, *Archäologische Forschungen Michelstetten 1994*. – Katalog des NÖ Landesmuseums N. F. 394.
- LAUERMANN, E. 1996c, *Archäologische Forschungen Michelstetten 1995*. – Katalog des NÖ Landesmuseums N. F. 405.
- LAUERMANN, E. 1997a, *Archäologische Forschungen Michelstetten 1996*. – Katalog des NÖ Landesmuseums N. F. 416.
- LAUERMANN, E. 1997b, Neue Forschungen auf dem Gebiet der Hallstattkultur im Weinviertel Niederösterreichs. Siedlungswesen. – V / In: L. D. Nebelsick, A. Eibner, E. Lauerer, J.-W. Neugebauer (ur. / eds.), *Hallstattkultur im Osten Österreichs*. – Wissenschaftliche Schriftenreihe Niederösterreich 106/109, 146–157.
- MAGDIČ, A. 2006, *Prazgodovinska naselbina Hajndl pri Ormožu. Izkopavanje 1999/2000 – Območje 2*. – Diplomsko delo / MA thesis. Oddelek za arheologijo, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani (neobjavljeno / unpublished).
- MARKOVIĆ, Z. 1982, Farkašić (P), Koprivnica - naselje starijeg željeznog doba (halštatski period). – *Arheološki pregled* 23, 51.
- MARKOVIĆ, Z. 1984, Prilog poznavanju kontinuiteta naseljavanja terena oko Delova. – *Podravski zbornik* 84, 295–319.
- MELE, M. 2009, *Naselbini Hajndl in Ormož v pozni bronasti in zgodnji železni dobi*. – Doktorska disertacija / PHD thesis. Oddelek za arheologijo, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani (neobjavljeno / unpublished).
- MOLNAR, A., C. FARKAS 2011, Hallstatt-kori település Vát – Bodon tábla lelőhelyen. Előzetes közlemény. – *Savaria* 34/1, 43–66.
- MÜLLER, S. 2009, Nur Gruben und Abfall? Überlegungen zur Strukturierung von Flachlandsiedlungsplätzen der nordöstlichen Hallstattkultur. – V / In: K. Raimund, J. Leskovar (ur. / eds.), *Interpretierte Eisenzeiten. Fallstudien, Methoden, Theorie. Tagungsbeiträge der 3. Linzer Gespräche zur interpretativen Eisenzeitarchäologie*, Studien zur Kulturgeschichte von Oberösterreich 22, 209–225.
- MÜLLER, S. 2012, *Smolenice-Molpir, Sereď and Ratkovce. Studien zu Siedlungen der frühen Eisenzeit in der Südwestslowakei*. – *Universitätsforschungen zur prähistorischen Archäologie* 220.
- PODBORSKÝ, V. 1965a, *Die Hallstattsiedlung in Těšetice / Halštatské sídliště v Těšeticích / Gal'statskoe selenie v Tešetichah*. – *Fontes archaeologici Pragenses* 9.
- PODBORSKÝ, V. 1965b, Sídliště horákovské kultury u Brezkova, okres Znojmo. – *Sborník prací filozofické fakulty brněnské university* 10, 134–154.
- PODBORSKÝ, V. 1970, Jihomoravská halštatská sídliště I. – *Sborník prací filozofické fakulty brněnské university* 15, 7–102.
- PREINFALK, A. 2012, *Die hallstattzeitliche Siedlung von Michelsteten*. – *Archäologische Forschungen in Niederösterreich* 10.
- RAMSL, P. C. 1998, *Inzersdorf-Walpersdorf: Studien zur späthallstatt-/latènezeitlichen Besiedlung im Traisental*,

- Niederösterreich*. – Fundberichte aus Österreich. Materialhefte A, 6.
- RANSEDLER, C. 2006, *Eine Siedlung der Hallstattkultur in Wien 10, Oberlaa*. – Monografien der Stadtarchäologie Wien 2.
- REIMER et al. 2013 = Reimer, P. J., E. Bard, A. Bayliss, J. W. Beck, P. G. Blackwell, C. Bronk Ramsey, C. E. Buck, H. Cheng, R. L. Edwards, M. Friedrich, P. M. Grootes, T. P. Guilderson, H. Haflidason, I. Hajdas, C. Hatté, T. J. Heaton, D. L. Hoffmann, A. G. Hogg, K. A. Hughen, K. F. Kaiser, B. Kromer, S. W. Manning, M. Niu, R. W. Reimer, D. R. Richards, E. Marian Scott, J. R. Southon, R. A. Staff, C. S. M. Turney, J. van der Plicht 2013, IntCal13 and Marine13 radiocarbon age calibration curves, 0–50,000 years cal BP. – *Radiocarbon* 55/4, 1869–1887.
- SABJÁN, T. 1999, A veremház rekonstrukciója / Die Rekonstruktion des Grubbenhauses. – V / In: Z. Bencze, F. Gyulai, T. Sabján, M. Takács, *Egy Árpád-kori veremház feltárása és rekonstrukciója*. – Monumenta historica Budapestinensia 10, 131–176.
- SABJÁN, T. 2002, Reconstructions of Medieval pit-houses / Die Rekonstruktion des mittelalterlichen Grubenhauses / Reconstruction des cabanes enterrées médiévales. – V / In: J. Klápště (ur. / ed.), *The rural house: from the migration period to the oldest still standing buildings, Rurality IV*, 8.–13. September 2001, Bad Bederkesa, Lower Saxony, Germany. – Památky archaeologické, Supplementum 15, 320–332.
- SANKOVIČ, S. 2011, Starejša železna doba. – V / In: I. Šavel, S. Sankovič, *Pri Muri pri Lendavi*, Arheologija na avtocestah Slovenije 23, 43–47 [http://www.zvkds.si/sites/www.zvkds.si/files/uploads/files/publication/23-pri_muri_pri_lendavi.pdf].
- STRMČNIK GULIČ, M., M. RAVNIK, M. KAJZER CAFNIK 2007, *Hotinja vas*. – *Varstvo spomenikov* 44/2007 (2008). Poročila, 71–72.
- STUDENÍKOVÁ, E. 1984, Príspevok k poznaniu bratislavskej oblasti v dobe halštatskej. – *Zborník prác Ludmily Kraskovskej*, 64–73, Bratislava.
- ŠALKOVSKÝ, P. 2001, *Häuser in der frühmittelalterlichen slawischen Welt*. – Archaeologica Slovaca Monographiae, Studia 6.
- ŠALKOVSKÝ, P. 2002, Stavebná kultúra a urbanizmus osád. – V / In: A. Ruttkay, M. Ruttkay, P. Šalkovský (ur. / eds.), *Slovensko vo včasnom stredoveku*, Archaeologica Slovaca Monographiae, Studia Instituti Archaeologici Nitriensis Academiae Scientiarum Slovacae 7, Projet Moravia magna, 57–68.
- ŠALKOVSKÝ, P. 2007, Problematika pravokutnih i elipsoidnih zemunica kod Slavena / Problém obdĺžinkovitých a ovalných zemnic u Slovanov. – *Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu* 24, 301–307.
- ŠIMEK, M. 1989, Novi podaci o lokalitetu Šarnjak kod Šemovca. – *Muzejski vjesnik* 12, 23–30.
- TERŽAN, B. 1990, *Starejša železna doba na Slovenskem Štajerskem / The Early Iron Age in Slovenian Styria*. – Katalogi in monografije 25.
- TERŽAN, B. 1996, Weben und Zeitmessen im südostalpinen und westpannonischen Gebiet. – V / In: E. Jerem, A. Lippert (ur. / eds.), *Die Osthallstattkultur. Akten des Internationalen Symposiums, Sopron, 10.–14. Mai 1994*, Archaeolingua 7, 507–536.
- TIEFENGRABER, G. 2001, Vorbericht über die Ausgrabungen 1999 und 2000 in Murska Sobota / Nova tabla unter besonderer Berücksichtigung der spätbronze- und eisenzeitlichen Funde / Preliminary report about the excavations of 1999 und 2000 in Murska Sobota / Nova tabla with special consideration of the Late Bronze and Iron Age finds. – V / In: Jerem, E., A. Lippert (ur. / eds.), *Die Osthallstattkultur. Akten des Internationalen Symposiums, Sopron, 10.–14. Mai 1994*, Archaeolingua 7, 77–101.
- TOMIČIĆ, Ž. 1985, Sumarni osvrt na rezultate arheoloških istraživanja područja Međimurja u razdoblju od 1972–1982 godine (II). – *Muzejski vjesnik* 8, 26–37.
- VELIAČIK, L., P. ROMSAUER 1994, *Vývoj a vztah osídlení lužických a sredodunajských popolnicových polí na západnom Slovensku I. Katalóg*. – Nitra.
- WOLLÁK, K. 1979, Hallstatt Kori leletek a Pilismarót-szobi révi terepfetársból. – *Dunai régészeti közlemények*, 49–76.
- ZIMMERMANN, W. H. 1992, *Die Siedlungen des 1. bis 6. Jahrhunderts nach Christus von Flögeln-Eekhöltjen, Niedersachsen: Die Bauformen und ihre Funktionen*. – Probleme der Küstenforschungen im Südlichen Nordseegebiet 19.
- ZIMMERMANN, W. H. 1998, *Pfosten, Ständer und Schwelle und der Übergang vom Pfosten- zum Ständerbau. Eine Studie zu Innovation und Beharrung im Hausbau. Zu Konstruktion und Haltbarkeit prähistorischer bis neuzeitlicher Holzbauten von den Nord- und Ostseeländern bis zu den Alpen*. – Probleme der Küstenforschungen im Südlichen Nordseegebiet 25, 9–241.
- ZUPANČIČ, N. 2015, Petrografske analize. – V / In: T. Gerbec, *Hotinja vas pri Mariboru*. – Arheologija na avtocestah Slovenije 45, 164–165 [http://www.zvkds.si/files/uploads/files/publication/45_hotinja_vas_pri_mariboru.pdf.pdf].

Hotinja vas and lowland settlement on the western edges of the Pannonian plain in the Early Iron Age. The organization of the settlement and its chronological position

Summary

The archaeological site of Hotinja vas was discovered during the excavations in 2007 that accompanied the construction of the Slovenian highway network. It is located in the northwestern edge of the Dravsko polje (the Drava River plain), in an area that consisted of fields and meadows before the excavations (*Fig. 1*). A brief review is offered here of the results of excavation and subsequent analyses, with particular emphasis on the organization of the settlement and the activities established to have taken place at the settlement, along with dates for the site.

The excavations encompassed an area of 50 × 300 m, in which the whole extent of the Iron Age settlement could not be established. The stratigraphy of the site was quite simple, as the site is single period. The ground level surface of the settlement was not preserved, only the deepest dug remains were preserved. The Iron Age settlement appears as two clusters of structures approximately 150 m apart, with the cluster in the southern part of the excavated trench particularly prominent. The settlement remains included 14 pit-dwellings (*Figs. 2–3*) and over 60 various other pits and ditches, 4 hearths, and 4 areas with dense finds of pottery and stones. The settlement elements indicate a certain degree of arrangement in the settlement (the identical orientation of individual dug-in elements, uniform positions of several pits, etc.). Primarily pottery material was preserved at the site, mostly fragments of vessels and utensils, which was relatively well preserved (*Fig. 4*), and only a very few metal finds. The latter included a bronze

boat-shaped fibula of the Šmarjeta type, which appeared in the area of the Dolenjska group, as well as in Styria and all the way to Moravia, in the Ha C2 phase. On the basis of the analysis of the discovered finds and results of scientific analysis, several activities were established to have taken place at the settlement (the processing of iron, weaving and spinning, food preparation, perhaps agriculture) along with the character of the settlement. The settlement was, as expected, short-lived and was classified chronologically on the basis of the analysis of the finds (*Fig. 5*), statistical analysis of the radiocarbon dates, and the characteristics of the stratigraphic sequence. It was dated to the Styrian III(b) phase or Ha C2–C2/D1. It has been defined as a rural settlement along the western edge of the Drava River plain, in the hinterland of the hillfort at Poštela. The settlement has analogies among other rural lowland settlements in the Pannonian plain that were at least partly self-sufficient but connected to a communication network with the nearby elevated settlements.

Translation: Barbara Smith Demo

Teja Gerbec
Goriški muzej
Grajska cesta 1
SI-5000 Nova Gorica
teja.gerbec@goriskimuzej.si

Slikovno gradivo: Sl. 2 (foto: Jan Pestiček). – Sl. 3 (izvedba: Mate Božinović).

Illustrations: Fig. 2 (photo: Jan Pestiček). – Fig. 3 (elaborated by: Mate Božinović).